

บทที่ 2

แนวคิด, ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการ์ตูน

ความหมายของการ์ตูน

การ์ตูน (CARTOON) มาจากคำภาษาลาตินว่า CHARTA และจากภาษาอิตาเลียนว่า CARTON ซึ่งหมายถึงกระดาษเพราะในสมัยนั้นการ์ตูนหมายถึงการวาดภาพลงบนผ้าใบขนาดใหญ่วาดลงบนผ้าม่านหรือการเขียนลวดลายหรือภาพลงบนกระจกหรือโมเสก (MOSAIC) THE ENCYCOPEDIA AMERICANA (1972 : 728) ได้ให้ความหมายของการ์ตูนว่า หมายถึง การเขียนภาพลายเส้นหรือสัญลักษณ์ที่มุ่งเหน็บแนมคนใดคนหนึ่งเพื่อแสดงอารมณ์ขัน และให้เกิดความขบขันเป็นประการสำคัญ

THE RANDOM HOUSE DICTIONARY OF THE ENGLISH LANGUAGE / P.288 ให้ความหมายของการ์ตูนว่า “ CARTOON : A SKETCH OR DRAWING USUALLY HUMOROUS AS IN A NEWSPAPER OR PERIODICAL ,SYMBOLIZING , SATIRIZING OR CARICATURING SOME ACTIONS SUBJECTS OR PERSONS OF POPULAR INTEREST. ซึ่งหมายถึง การวาดภาพสเก็ตช์หรือภาพลายเส้น ซึ่งโดยทั่วไปจะให้ความขบขันที่ปรากฏอยู่ตามหน้าหนังสือพิมพ์ หรือ วารสาร อาจจะเป็นสัญลักษณ์ของการประชดประชัน หรือ ล้อเลียนการกระทำเรื่องราว หรือตัวบุคคลที่อยู่ในความสนใจของคนทั่วไป

สำหรับคำว่า COMICS นั้นได้แก่ ภาพการ์ตูนที่เป็นช่องเดี่ยวจบ หรือหลายช่องก็ได้ที่แสดงเรื่องหรือเหตุการณ์ตลก ๆ ขำขัน หรือ อาจเป็นเรื่องราวต่อเนื่องมีการผจญภัยต่างๆ เป็นเทพนิยายหรือนิทาน ภาพขบขัน ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ เรียกภาพขบขันในลักษณะนี้ว่า COMICS และเมื่อมีการรวบรวมจัดพิมพ์เป็นเล่มเรียกว่า COMIC BOOK หรือ FUNNIES แต่ในภาษาไทยเราเรียกว่าหนังสือการ์ตูน หรือ นิยายภาพ

หนังสือ COLIER 'S ENCYCLOPEDIA (1963 : 53) ได้ให้ความหมายของ COMICS ว่า คือสิ่งตีพิมพ์เป็นเล่มเป็นชุด หรือมีกำหนดออกตามระยะเวลา ซึ่งใช้ภาพชวนขันเป็นสิ่งเร้าในการอ่านเป็นอย่างสูง อารมณ์ขันในภาพนั้นมิใช่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเมือง

สมพงษ์ ศิริเจริญ (2506 : 59) ได้กล่าวถึงนิยามภาพไว้ว่า คือการที่ผู้เขียนใช้วิธีสมมุติ ตัวหูโงงและตัวประกอบในเรื่องนั้นขึ้น แล้วเขียนเป็นรูปการ์ตูนให้ตัวละครเหล่านั้นดำเนินบทบาทไปกระทั่งจบเรื่อง ลักษณะเด่นของการ์ตูนเรื่องหรือนิยามภาพนี้คือการผสมผสานเรื่องของภาพ และถ้อยคำเข้าด้วยกัน โดยมีองค์ประกอบพื้นฐานเป็นภาพวาดอยู่ในกรอบ และแต่ละกรอบจะแยกจากกันและสัมพันธ์กันเหมือนคำในประโยคเดียวกัน ภาพหลายๆกรอบเมื่อรวมกันเข้าจะเป็นภาพเรื่อง (STRIP) แต่ส่วนมากเราจะเรียกว่าการ์ตูนช่อง

อาจกล่าวได้ว่า การ์ตูนเรื่อง (COMICS) คือหนังสือที่ดำเนินเรื่องด้วยภาพการ์ตูนแทนที่จะมีตัวหนังสือบรรยายเป็นหน้าๆอย่างหนังสือธรรมดา ก็กลายเป็นทั้งหมด คำบรรยายหากจะมีก็เป็นเพียงข้อความสั้นๆให้รู้ว่าใคร ที่ไหน ส่วนจะทำอะไร อย่างไรนั้นจะบรรยายเป็นคำพูดของตัวละคร ขณะอ่านผู้อ่านจะมีความรู้สึกเหมือนว่าดูละคร การ์ตูนอาจจะจะเป็นภาพสีหรือขาวดำก็ได้

ลักษณะของหนังสือการ์ตูน

หทัย ตันหยง (2525 : 324) ได้กล่าวถึงลักษณะของหนังสือการ์ตูนไว้ดังนี้

1. ใช้ภาพเขียนที่มีเจตนาให้ผิดเพี้ยนจากความเป็นจริงด้วยศิลปะขั้นต้น
2. ใช้ความคิดผิดเพี้ยนนั้นให้เกิดความภาพพจน์ทางความคิด เช่น การล้อเลียน เสียดสี ชวนหัว จี้เส้น เย้าแหย่ เป็นต้น
3. ย่อและประหยัดตัดตอนทั้งภาพและภาษาที่แสดงออก เช่น คำว่าการ์ตูนก็เขียนว่าก็เขียนว่า ตูน ตุ่นตุน คำว่า สนุกเขียนว่า หนุก หนุก
4. ใช้ภาษาพูดและภาษาชาวบ้านเป็นส่วนใหญ่ แต่ไม่ถึงหยาบโหลน
5. ใช้ภาพ ภาษา และพฤติกรรมที่ปรากฏในเหตุการณ์แวดล้อมปัจจุบันเป็นหลัก
6. มุ่งเขียนภาพอย่างหนึ่งให้สะท้อนไปสู่อีกสิ่งหนึ่ง เช่น รูปสัตว์ให้มีอาการเป็นมนุษย์ เขียนภาพมนุษย์ให้มีอาการเป็นสัตว์ เป็นต้น
7. มุ่งให้ความบันเทิงใจ เสมือนเป็นยาอายุวัฒนะ ชายหัวเราะ

การ์ตูนมีคุณสมบัติ เบื้องต้นที่สำคัญคือต้องง่าย (SIMPLIFY) และเกินความเป็นจริง (EXAGGERATE) (กลุ่มส่งเสริมมวลชนเพื่อเด็ก 2523 : 12 ; HARRISON 1981 : 12)

ลักษณะง่ายๆ (SIMPLIFY) เนื่องจากการดูส่วนใหญ่เป็นภาพ 2 มิติ วาดแทนภาพจริง ซึ่งเป็นภาพ 3 มิติ จึงมักเน้นเพียงภาพโครงร่าง (OUTLINE) มีการ์ตูนบางเรื่องที่ใช้ภาพซับซ้อน แต่ก็สามารถเข้าใจได้ง่ายในเวลาอันรวดเร็ว

ลักษณะเกินความเป็นจริง(EXAGGERATE) ส่วนใหญ่ภาพในการ์ตูน อาทิ ภาพใบหน้าคนจะวาดบิดเบือนไปจากความจริง เช่น มีขนาดดวงตาใหญ่กว่าปกติ ปากกว้างกว่าปกติ แต่การ์ตูนบางเรื่อง เช่น สไปเดอร์แมน (SPIDER-MAN) ภาพประกอบเป็นภาพเหมือนจริง ลักษณะ “ EXAGGERTION ” ในที่นี้จึงเป็นการเกินความจริงในการกระทำนี้มักปรากฏในการ์ตูนเรื่องเป็นจำนวนมาก

จุดสำคัญของการ์ตูนอยู่ที่ความคิด (IDEA) ที่อยู่เบื้องหลังภาพ ซึ่งแฝงอารมณ์ ความรู้สึกหรือความคิดที่ต้องการถ่ายทอดไปยังผู้ดู ผู้ดูการ์ตูนต้องการได้ความคิดและอารมณ์ที่อยู่เบื้องหลังภาพนั้น เช่น ขำขัน น่าเอ็นดู ลักษณะภาพการ์ตูนที่ง่าย ๆ ยังตรงกับลักษณะภาพที่เด็กต้องการอีกด้วย เพราะเด็กจะสนใจส่วนสำคัญหลักในภาพ ไม่สนใจรายละเอียดปลีกย่อยต่างๆ มีผู้ใหญ่จำนวนมากที่ชอบอ่านการ์ตูนเพราะต้องการดูมุขตลก หรือความคิดที่แอบแฝงในการ์ตูนนั้น การอ่านการ์ตูนสำหรับผู้ใหญ่เป็นการคลายเครียดด้วยการ “อ่านเล่นๆ” แต่การอ่านการ์ตูนของเด็กเป็นการอ่านที่ “เอาจริงเอาจัง” มากกว่า การ์ตูนจึงสามารถดึงดูดความสนใจได้จากทั้งผู้ใหญ่และเด็ก

ประเภทของการ์ตูน

สมาคมศึกษาเกี่ยวกับเด็กแห่งอเมริกา (CHILD STUDY ASSOCIATION OF AMERICA) อ้างใน สุรางค์รัตน์ ณ. พัทลุง 2521 : 17 - 18) ได้สำรวจการ์ตูนในปี 1943 และแบ่งการ์ตูนออกเป็น 10 ชนิดคือ

1. เรื่องผจญภัย (ADVENTURE)
2. เรื่องการผจญภัยในความคิดฝันเกินจริง(FANTASTIC ADVENTURE)
3. เรื่องสงคราม (WAR)
4. เรื่องอาชญากรรมและการสืบสวน (CRIME AND DETECTIVE)
5. เรื่องชีวิตจริงและประวัติบุคคลสำคัญ (REAL STORIES AND BIOGRAPHY)
6. เรื่องการผจญภัยในป่า (JUNGLE ADVENTURE)
7. เรื่องการ์ตูนสัตว์ (ANIMAL CARTOON)
8. เรื่องตลกขบขัน (FUN AND HUMOR)
9. เรื่องเกี่ยวกับความรัก (LOVE INTEREST)
9. เรื่องจากหนังสือวรรณคดี (RETOLD CLASSICS)

การ์ตูนที่เราได้อ่านอยู่ในทุกวันนี้ สามารถจัดเข้าอยู่ในประเภทใดประเภทหนึ่ง ดังที่กล่าวมาแล้ว ส่วนการแบ่งประเภทของการ์ตูนออกตามวัยของผู้อ่านนั้น แบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1. หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กเล็ก เป็นภาพง่ายๆ เนื้อเรื่องง่ายๆ คำบรรยายภาพหรือคำพูดของตัวละครใช้ถ้อยคำและศัพท์ที่เด็กเล็กซึ่งยังอ่านหนังสือไม่คล่องจะอ่านเข้าใจได้ เพราะมีภาพเป็นตัวสร้างความสนใจ ภาพเป็น “ข้อความ” ที่อ่านเพราะสำหรับเด็กเล็กเด็กจะเรียนรู้สิ่งต่างๆ ด้วยภาพเป็นส่วนใหญ่ แม้เด็กเล็กที่ยังอ่านหนังสือไม่ได้ แต่ก็ดูภาพที่มีรายละเอียดไม่มากได้ออกแล้ว ถ้าผู้อ่านข้อความหรือเล่าเรื่องให้เด็กฟังโดยเด็กดูภาพไปด้วยเด็กจะเกิดความสนุกและจำภาพ จำเรื่องได้ภายในเวลาอันสั้น

2. หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กโต ลักษณะภาพยังคงเป็นแบบเดียวกันกับของเด็กเล็กแต่เนื้อหายากขึ้น มีเนื้อหามากขึ้น เนื้อเรื่องเป็นเรื่องโลดโผนผจญภัย และสิ่งไกลตัวมากขึ้นสำหรับเด็กชาย

3. หนังสือการ์ตูนสำหรับเด็กวัยรุ่นและผู้ใหญ่ เนื้อหาและแนวความคิดเป็นเรื่องยากขึ้น ไกลตัวมากขึ้น ส่วนใหญ่เป็นนวนิยายวิทยาศาสตร์ เรื่องผจญภัย สงคราม หรือเรื่องลึกลับสำหรับผู้อ่านที่เป็นเด็กชาย และเรื่องความสัมพันธ์ในครอบครัวสำหรับผู้อ่านที่เป็นหญิง (สวัสดิ์ เรื่องพิเศษ 2520 : 2 - 3)

สำหรับประเภทของหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นนั้น สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2526 : 18 - 22) ได้สำรวจตลาดการ์ตูนญี่ปุ่นบริเวณโตเกียวและ โอซาก้า พบว่า การ์ตูนญี่ปุ่น (MANGA) อาจแบ่งออกเป็น 8 ประเภทได้แก่

1. แนวเรื่องนิยายวิทยาศาสตร์ (SF. MANGA)

ประมาณ 40 % ของการ์ตูนประเภทต่างๆ ซึ่งวางขายในตลาดหนังสือญี่ปุ่นเป็นการตูนแนววิทยาศาสตร์เกี่ยวกับโลกในอนาคต การผจญภัยในอวกาศ หรือ จักรวาลอันลึกลับมักจะมียานอวกาศกับพระเอกหุ่นยนต์เป็นตัวละคร นอกจากหนังสือการ์ตูนนิยายวิทยาศาสตร์ที่ตีพิมพ์เป็นเฉพาะเรื่องๆแล้ว ยังมีนิตยสารการ์ตูนอีกประมาณ 6 ฉบับที่ตีพิมพ์เฉพาะแนวนี้เท่านั้น

2.แนวเรื่องรัก ๆ ใคร่ ๆ ในสถาบันศึกษา (GUKUEN MANGA)

การดำเนินเรื่องมักเป็นเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ซึ่งมักจะเป็นโรงเรียนชั้นประถมหรือมัธยม อย่างไรก็ตาม นักเรียนในมหาวิทยาลัยของญี่ปุ่นก็ชอบอ่านการ์ตูนแบบนี้ด้วยเช่นกัน สาเหตุสำคัญอาจเป็นเพราะสามารถ “เรียกความหลัง” (NOSTALGIA) ได้อย่างดี นอกจากบท “ รักๆ ใคร่ๆ ” ของเด็กประถมหรือมัธยมแล้วก็มีบท “แอ็คชั่น” เกี่ยวกับกีฬาประเภทต่างๆ ซึ่งจะเน้นเป็นภาพการ์ตูนแ่งมุมต่างๆโดยใช้คำอธิบายที่ใช้คำพูดน้อย ตามปกติพระเอกในการ์ตูนชนิดนี้มักจะมีรูปร่างหน้าตาดีหรือบางครั้งทำทางทะเล้น มีความสามารถในทางกีฬาประเภทต่างๆ นางเอกของเรื่องอาจเป็น “เซียร์ลีดเดอร์” ให้กับทีมของพระเอก แต่ก็มีน้อยครั้งมากที่จะพูดเกี่ยวกับการเรียนหนังสือ การ์ตูนประเภท “ BOY MEETS GIRLS ” ในญี่ปุ่นได้รับความนิยมมากในหมู่ผู้อ่านรุ่นเยาว์

3. แนวเรื่องผีสังหรือสัตว์ประหลาด (KAIKI MANGA)

ผี (OBEKE) จะเป็นตัวเอก โดยจะมีลักษณะที่น่ารักน่าเอ็นดู มีคุณธรรมและเข้าใจมนุษย์ ปกป้องและคอยช่วยเหลือคนตกทุกข์ได้ยาก เป็นผีที่ไม่หลอกเด็ก การ์ตูนนี้ในญี่ปุ่นมักถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์โทรทัศน์ให้เด็กๆญี่ปุ่นดูด้วย

4.แนวเรื่องแบบสงคราม (SENKI MANGA)

ในสมัยที่ญี่ปุ่นยังไม่แพ้สงครามโลกครั้งที่ 2 การ์ตูนญี่ปุ่นที่มีแนวเรื่องเกี่ยวกับสงครามมักได้รับการต้อนรับจากผู้อ่านเป็นอย่างสูง ปัจจุบันการ์ตูนแนวนี้ยังมีปรากฏอยู่ หากแต่เปลี่ยนจากการต่อสู้ของทหารภาคพื้นดินรถถังชนรถถัง กลายมาเป็นสงครามที่ต่อสู้กันด้วยปืนเลเซอร์หรือคอมพิวเตอร์ สิ่งที่น่าสนใจมากคือความรักชาติความเสียสละ และการเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา

5.แนวเรื่องแบบจักร ๆวงค์ ๆ (JIDAI MANGA)

เป็นการ์ตูนแนว “ซามูไร” “นินจา” หรือการ์ตูนที่ใช้เกร็ดประวัติศาสตร์ญี่ปุ่นในสมัยต่างๆ มาเป็นแนวการดำเนินเรื่อง รูปการ์ตูนมักเต็มไปด้วยความรุนแรงและโหดเหี้ยม เช่น มีเลือดพุ่งกระชูด การใช้อาวุธทำร้ายจนใบหน้าฉีกออกเป็นซีกๆ มีบท “พิศวาส”ผสมผสานเป็นบางส่วน

6. แนวเรื่องแบบสาวรุ่น (SHOJO MANGA)

นักวาดการ์ตูนแนวนี้มักเป็นผู้หญิง การดำเนินเรื่องเป็นแบบ “โรแมนติก” ระหว่างนางเอกวัยชบเผาะกับพระเอกหนุ่มรูปงาม ลีลาการ์ตูนญี่ปุ่นประเภทนี้มีรูปแบบการวาดที่นุ่มนวลกว่าการ์ตูนญี่ปุ่นโดยทั่วไป การ์ตูนชนิดนี้จะเต็มไปด้วยภาพที่มีดวงดาวประกายแสง ฟองสบู่ หรือสายลมเป็นเส้นๆที่พัดหอบไปไม่ปลิวละล่อง นางเอกมักมีดวงตาโตกว่าปกติ พระเอกมักมีจมูกโด่ง และมีผมสีทอง การดำเนินเรื่องใช้ฉากต่างแดนในประเทศแถบยุโรปเป็นส่วนใหญ่ เนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับ “หนุ่มนักเรียนนอกพบรัก” หรือ “สาวนักเรียนนอกไม่สมหวังในความรัก”

7. แนวเรื่องแบบปลุกใจเสือป่า (ERO MANGA)

คนอ่านในญี่ปุ่นมักเป็นผู้ใหญ่ประเภทที่มีงานทำแล้ว ซึ่งต้องใช้เวลาเดินทางโดยรถไฟวันละประมาณ 2 - 3 ชั่วโมง เนื้อหามักเป็นความคิดเพ้อฝันเกี่ยวกับเรื่องเพศ (SEXUAL FANTASY) ของคนโดยสารรถไฟ หรือชีวิตประจำวันของคนทำงานตามบริษัท และเมื่อ 2-3ปี ที่ผ่านมามีการ์ตูนลักษณะใกล้เคียงกันเรียกว่า การ์ตูนแบบ “โลลิคอน” (LOLICON) ตีพิมพ์ออกมาขาย การ์ตูนแบบนี้จะมีเด็กผู้หญิงอายุ 7 - 15 ปีเป็นตัวนำเรื่อง แม้จะไม่มีบทโป๊แบบโจ่งครึมแต่ก็ดูหวาดเสียว การ์ตูน “โลลิคอน” ที่ฉายทางโทรทัศน์ของญี่ปุ่นในปี พ.ศ 2526 มีทั้งหมดเกือบ 10 เรื่อง นางเอกเด็กๆจะนุ่งน้อยห่มน้อยทุกเรื่อง

8. แนวเรื่องแบบล้ำยุค (AVANT GARDE MANGA)

การวาดมักจะแปลกแหวกแนว เต็มไปด้วยสัญลักษณ์ มักจะไม่ค่อยได้รับความนิยมจากผู้
อ่านมากนักเพราะเข้าใจยาก ผลงานการ์ตูนประเภทนี้ที่ได้รับการยกย่องคือ ผลงานของ จีอูเคะ จิ
ฮะรุ (TSUGE GIHARU) ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่เป็นจิตให้สำนักสะท้อนให้เห็นสภาพแท้จริง ภาวะ
อันเป็นสากลของสังคมโลกและสังคมญี่ปุ่นเอง

อย่างไรก็ตามหนังสือการ์ตูนที่มีจำหน่ายตามท้องตลาดมีมากมายหลากหลายชนิด บาง
ประเภทก็มีเนื้อหาไม่เหมาะสม ฉะนั้นควรมีผู้ให้หลักเกณฑ์ในการเลือกหนังสือการ์ตูนสำหรับเด็ก
ดังนี้

หนังสือการ์ตูนที่เหมาะสมกับเด็ก

1. ประเภทความบันเทิงทั่วไป เช่น เรื่องตลกขบขัน เรื่องผจญภัย เรื่องอิงวิทยาศาสตร์
เรื่องนักสืบ เรื่องภายในครอบครัว ฯลฯ
2. ประเภทเพื่อคุณค่าทางการศึกษา เช่น เรื่องเกี่ยวกับวรรณคดี ประวัติบุคคลสำคัญ
วิทยาการและอุตสาหกรรม ประวัติศาสตร์ และ ศาสนา ฯลฯ

หนังสือการ์ตูนที่ไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก

1. ประเภทอาชญากรรม ที่อธิบายวิธีวางแผน ประทุษกรรมอย่างละเอียดชัดเจน และยก
ย่องอาชญากรเป็นวีรบุรุษ
2. ประเภทน่าหวาดเสียว เช่น เรื่องที่ใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ ประทัดประหารเช่นฆ่ากัน
เป็นต้น
3. ประเภทผิดหลักความนิยมของสังคม เช่น ไม่เชื่อฟังพ่อแม่ ชิงสุกก่อนห้ามทางเพศแต่
จบเรื่องอย่างมีความสุข (ละเมียด ลิมอักษร ,การ์ตูนมีคุณค่าทางการศึกษาอย่างไร: 26 - 27)

แนวคิดเกี่ยวกับการ์ตูนที่มีเนื้อหาทางเพศ

นพพร สุวรรณพานิช (เปลี่ยนฝึกขามูไร : 2538) กล่าวว่า การ์ตูนญี่ปุ่นมักเป็นเรื่องที่ ขบขันสนุกสนาน ประเภทเด็กอ่านได้ ผู้ใหญ่อ่านดี คล้ายๆกับการ์ตูนชุดโดนต์ติก หรือ ซูเปอร์แมน แต่ก็มีการ์ตูนที่รุนแรงอยู่มาก เต็มไปด้วยความเจ็บปวดและทรมาน บางเรื่องมีการเหยียดหยามและลดคุณค่าการเป็นมนุษย์ การ์ตูนบางประเภทเกี่ยวเนื่องกับเรื่องเพศโดยตรง เช่น มีฉากการทำร้ายและถูกข่มขืน นี่แสดงว่าผู้เขียนไม่ได้ให้ความบันเทิงกับผู้อ่าน แต่กำลังใช้คนอ่านเพื่ออำนาจบางอย่าง จากการร่วมเพศในการ์ตูนเป็นที่นิยมมากในญี่ปุ่นจนบางคนบอกว่าเป็นเรื่อง เป็นเรื่องกามารมณ์ที่ชวนสะอิดสะเอียน (SICK EROTICISM)

ธงชัย สันติวงษ์ (การตลาดโลกาภิวัตน์ : 2539) กล่าวว่า การ์ตูนญี่ปุ่นที่สอดแทรกเข้าไป ในอารมณ์ของเยาวชนไทย ดิดจนงอมแงมและหลายอย่างไม่ว่าเรื่องเพศ และความรุนแรงได้ตามเข้ามาในเนื้อเรื่องจนสามารถสร้างปัญหาหรือนิสัยเสียก่อนเวลาให้เด็กไทยได้

วัลลภ ตังคณานุกาญช์ (ข่าวสด 5 สิงหาคม 2540) กล่าวว่า อัตราการแพร่ของการ์ตูน ญี่ปุ่นในไทยเป็นไปแบบเร็วมาก ทั้งเด็กและเยาวชนอ่านกันทั่วเมือง มีวางขายเกลื่อนกลาดตามแผงหนังสือในห้างสรรพสินค้าหรือสวนจตุจักร เห็นได้ชัดจากโครงการรับบริจาคหนังสือของมูลนิธิ สร้างสรรค์เด็กเพื่อนำไปแจกเด็กชนบท ปรากฏหนังสือที่นำมาบริจาคเป็นการ์ตูนญี่ปุ่นถึง 99 เปอร์เซ็นต์ มีทั้งแบบโป๊เปลือย ลามกและใช้ความรุนแรง

วัลลภ ปิยะมโนธรรม สัมภาษณ์ 8 มกราคม 2540 . ได้กล่าวถึงอิทธิพลของการ์ตูนญี่ปุ่น ที่มีเนื้อหาทางเพศซึ่งเป็นภาพหนึ่งเปรียบเทียบกับภาพเคลื่อนไหวอย่างสื่อวีดีโอว่า หนังสือการ์ตูน จะกระตุ้นได้แรงกว่า ยกตัวอย่างเช่น หนังสือการ์ตูนลามกญี่ปุ่นจะสามารถจินตนาการวาดภาพ คนข่มขืนเด็กอายุ 12 ปีก็สามารถทำได้ แต่ในชีวิตจริงเอาคนจริงๆมาทำแบบเดียวกันกับการ์ตูนกับเด็กอายุ 12 ปีทำไม่ได้ ซึ่งเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าจินตนาการยิ่งใหญ่กว่าภาพของจริง จินตนาการจะบวกความรู้สึกกับความคิดรวมกัน แต่ในความเป็นจริงจะเห็นแค่ภาพเท่านั้น ตาเรา สามารถมองเห็นแต่ใจเรายังไม่ได้คิด ดังนั้นถ้าเปรียบเทียบระหว่างภาพเคลื่อนไหวกับการ์ตูนที่ บวกความคิดจินตนาการ การ์ตูนจะมีอิทธิพลมากกว่า

พรพินิต พ่วงภิญโญ (2531 : 68) ได้กล่าวถึงจริยธรรมในหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น และการ์ตูนที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับทางเพศในญี่ปุ่นว่ามีเป็นจำนวนมาก ส่วนใหญ่จะออกเป็นรายเดือน โดยเฉลี่ย 70 -100 ชื่อ ที่เน้นเรื่องนี้โดยเฉพาะ แต่ฉบับจะประกอบด้วยการ์ตูนที่ลงเป็นตอนๆ 6- 7 เรื่องส่วนใหญ่จะเป็นจินตนาการเกี่ยวกับเรื่องเพศของผู้ชายญี่ปุ่น และมีโอกาสเป็นจริงได้น้อย เช่นการมีเพศสัมพันธ์กับเด็กนักเรียนมัธยม หรือ ภรรยาของเพื่อนบ้าน นักเขียนมักเป็นผู้ชาย สำนักพิมพ์ส่วนใหญ่จะพยายามหลีกเลี่ยงการถูกสั่งปิดหนังสือให้มากที่สุดเท่าที่กฎหมายจะเอื้ออำนวยและเปิดช่องโหว่ให้ เมื่อมีกรณีที่ผิดกฎหมายเกิดขึ้นกรมตำรวจจะแจ้งให้บรรณาธิการไปพบที่สถานีตำรวจ ถ้าบรรณาธิการยอมรับผิดและสัญญาว่าจะไม่ประพฤตซ้ำอีกจะมีการลงลายมือชื่อไว้เป็นหลักฐาน และเรื่องนั้นก็เงียบไป มีข้อยกเว้นอยู่บ้างคือถ้าหากเป็นกรณีที่รุนแรงมาก หนังสือหรือนิตยสารฉบับนั้นจะถูกปิดกิจการทันที

หนังสือพิมพ์กรุงเทพธุรกิจ ได้ทำการสำรวจผู้อ่านที่เป็นกลุ่มเป้าหมายที่อ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศ ทั้งเพศหญิงและเพศชายและผู้ชายพบว่า การ์ตูนประเภทนี้กำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก แผงการ์ตูนในศูนย์การค้าย่านอนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิและร้านหนังสือย่านสำโรงให้ข้อมูลเหมือนกันว่า เรื่องที่กำลังขายดีในขณะนี้คือ “ WOMAN” ลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ทั้งวัยมัธยมและมหาวิทยาลัย ส่วนคนที่ไม่ได้ลงทุนซื้อเองก็จะใช้วิธีการยืมจากเพื่อน หรือไม่ก็เช่าจากร้านหนังสือให้เช่า แสดงให้เห็นว่าการ์ตูนเหล่านี้ได้กระจายเป็นวงกว้าง (การ์ตูนลามกภัยเงียบของเยาวชน : 2540)

แนวคิดเกี่ยวกับเด็ก

ความสนใจในการอ่านของเด็ก

โดยทั่วไปนั้นความสนใจในการอ่านของคนนั้นจะแตกต่างกันไปตามปัจจัยต่างๆหลายประการ เช่น วัย เพศ อาชีพ และความสนใจเฉพาะบุคคล แต่นักการศึกษาทั่วไปมักใช้วัยเป็นเกณฑ์ การศึกษาเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านของเด็กส่วนมากจึงเน้นความสำคัญของอายุเด็ก ซึ่งมีอายุต่างกัน จะมีความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกัน

“ เด็กเล็กชอบอ่านนิทาน นิยาย และเมื่อถึงวัยประมาณ 9 ขวบ จะเริ่มสนใจเกี่ยวกับชีวิตจริง เด็กชายจะหันมาชอบเรื่องผจญภัยในขณะที่เด็กหญิงสนใจเรื่องบ้านและโรงเรียน ความสนใจเรื่องนิทานจะค่อยๆลดลงเมื่อเด็กโตขึ้นเด็กหญิงและเด็กชายจะเริ่มมีความสนใจในการอ่านที่แตกต่างกัน เด็กหญิงจะอ่านหนังสือซึ่งเป็นที่นิยมของเด็กชายบ้าง แต่เด็กชายจะไม่ชอบอ่านหนังสือที่เป็นที่นิยมสำหรับเด็กหญิง

สาเหตุที่กระตุ้นให้เด็กอ่าน ก็เนื่องจากความเหงา เด็กที่ไม่มีเพื่อนเล่นมักจะเหงาจึงต้องการสิ่งทดแทน เด็กจึงอ่านหนังสือเพราะหนังสือสามารถนำเข้าไปสู่โลกแห่งความสนุกสนานตื่นเต้น ทำให้ลืมความเหงาไปได้เป็นครั้งคราว และเพื่อชดเชยสิ่งที่ขาดอันเป็นความรู้สึกอยู่ในอารมณ์และจิตใจของเด็ก เช่น รู้สึกขาดความรัก ความอบอุ่น ขาดความมั่นคงในตนเอง

นอกจากนี้ความอยากรู้อยากเห็นก็เป็นสาเหตุหนึ่งที่กระตุ้นให้เด็กอ่าน เพราะเด็กมีความอยากรู้อยากเห็นสูงมาก เมื่ออยากรู้อยากเห็นในเรื่องใดแล้วไม่มีใครสามารถสนองความต้องการได้ เด็กก็จะเสาะหาหนังสือมาสนองความต้องการของตนเอง บางครั้งเด็กอ่านหนังสือด้วยสาเหตุที่“ต้องการหนีจากสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา” (สุขุม เฉลยทรัพย์ 2529 : 123)

สุกัญญา ตีระวนิช (อิทธิพลของสื่อต่อเด็กในกรุงเทพมหานคร : 140 - 141) ได้ศึกษาเกี่ยวกับ “ อิทธิพลของสื่อต่อเด็ก” ซึ่งได้ศึกษากลุ่มเด็กที่มีอายุระหว่าง 5 - 14 ปี ในกรุงเทพมหานครซึ่งกำลังอยู่ในระหว่างการศึกษาในโรงเรียนพบว่า เด็กส่วนมากเข้าถึงสื่อหลากหลายชนิด มีนิตยสารเพียงประเภทเดียวที่เข้าถึงน้อยที่สุด

จากการสำรวจความสนใจในการอ่านของเด็กที่มีต่อหนังสือการ์ตูนนั้นได้มีผู้ทำการวิจัยไว้เป็นจำนวนมาก

ในสหรัฐอเมริกาพบว่า“เด็กนักเรียนชายและหญิงชอบอ่านหนังสือการ์ตูนมากกว่าหนังสือธรรมดา” ซึ่งก็ตรงกับกรวิจัยโดย สุกัญญา ตีระวนิช ว่าหนังสือการ์ตูนเป็นสื่อที่เด็กทุกระดับทุกวัยอ่านในความถี่สูงและชอบมาก

การใช้สื่อและความนิยมในสื่อการ์ตูนของเด็กสามารถแจกแจงตามเพศและวัยได้ดังนี้ จากการสำรวจความสนใจและรสนิยมในการอ่านของเด็กและเยาวชนไทยในปี พ.ศ. 2519 พบว่า หนังสือที่นักเรียนประถมศึกษาชอบอ่านมากที่สุดคือ การ์ตูน

จากการวิจัยโดยฮิลเดรด ในประเทศอังกฤษเกี่ยวกับความสนใจในการอ่านหนังสือของเด็กชายและหญิงที่มีอายุระหว่าง 6 - 16 ปี พบว่า “ เด็กผู้ชายและเด็กผู้หญิงสนใจอ่านหนังสือการ์ตูนเป็นประจำ โดยเด็กชายร้อยละ 95 และเด็กหญิงร้อยละ 90 อ่านหนังสือการ์ตูนซึ่งออกจำหน่ายรายเดือนเป็นประจำเดือนละ 6 ถึง 11 ฉบับ

แนวคิดเกี่ยวกับผู้บริโภคสื่อ (หนังสือการ์ตูน)

จากผลงานของ โสมนัส สุจริตกุล เมื่อปีการศึกษา 2537 พบว่านิตยสารสำหรับเด็กมีเนื้อหาคล้ายกันคือ ประกอบด้วยการ์ตูน สารคดี ความรู้เสริมการศึกษาในโรงเรียน ข่าว นิทาน เรื่องสั้น ฯลฯ โดยแต่ละชื่อฉบับมีสัดส่วนเนื้อหาแต่ละประเภทต่างกันแต่ส่วนใหญ่จะเน้นการ์ตูน หรือนำเสนอสาระโดยถ่ายทอดผ่านภาพการ์ตูน

พฤติกรรมผู้บริโภคและการใช้สื่อของเด็ก

พัฒนาการของพฤติกรรมผู้บริโภคเริ่มมาตั้งแต่วัยเด็ก การที่ดูโฆษณาซึ่งบางครั้งมีกลุ่มเป้าหมายเป็นเด็ก เป็นส่วนหนึ่งของการสร้างการรับรู้ และวางรูปแบบพฤติกรรมการใช้สื่อของเด็กเป็นกระบวนการทางสังคมที่กำหนดพฤติกรรมผู้บริโภค

การศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เป็นเด็กที่มากขึ้น เนื่องจากสินค้าที่กำหนดกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กมีมากขึ้นและจากการเห็นความสำคัญของเด็กในฐานะผู้ตัดสินใจซื้อ [ROBERTSON , ZIELINSKI AND WARD , CONSUMER BEHAVIOR (USA: SCOTT, FOREMAN AND COMPANY , 1987) P.141]

ความต้องการสินค้าของเด็ก จะเฉพาะเจาะจงมากกว่าความต้องการของผู้ใหญ่ การหาข้อมูลเกี่ยวกับสินค้าและตราห้อยก็ต่างจากผู้ใหญ่ รวมทั้งอำนาจการซื้อของเด็กจะเพิ่มตามอายุ คือเมื่ออายุมากขึ้น มีรายได้มากขึ้น อำนาจการซื้อก็จะมากขึ้น แม้จะยังไม่มีอำนาจการซื้อ แต่เด็กก็มีส่วนในการตัดสินใจซื้อ และมีอิทธิพลต่อผู้ปกครอง ในการร้องขอสินค้าที่ต้องการ

จากการศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริโภคสื่อของเด็ก แสดงว่าเด็กรู้จักเลือกบริโภคสื่อตามที่ตนพอใจ ตัวอย่างเช่น ผลการวิจัยของบริษัท คูแ่ง จำกัด (ศูนย์ข้อมูลคูแ่งดาต้าแบงค์, “วิจัยพฤติกรรมเด็กอายุ 5 - 14 ปี” คูแ่งฉบับพิเศษ ปีที่ 14,2536 หน้า 59,66, 68) ซึ่งได้วิจัยเด็กอายุ 5 -14 ปี ในส่วนของการอ่านหนังสือพบว่า มีการอ่านหนังสือการ์ตูนมากที่สุด รองลงมาได้แก่ นิทานวิชาการ ตลก เกม และสารคดี ตามลำดับ

แนวความคิดเกี่ยวกับวัยรุ่น

พัฒนาการของวัยรุ่น

การย่างเข้าสู่วัยรุ่น เป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญที่สุดระยะหนึ่งในชีวิต เป็นระยะที่เด็กมีปัญหา และต้องปรับตัวเข้ากับสิ่งใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งทางร่างกาย จิตใจและสังคม เด็กวัยรุ่นส่วนมากมีอายุ 12 - 21 ปี เด็กบางคนอาจเริ่มวัยรุ่นก่อนที่อายุที่กำหนด บางคนอาจจะถึงวัยรุ่นหลังอายุที่กำหนด นอกจากนี้ในแต่ละสังคมยังกำหนดช่วงอายุของวัยรุ่นไว้แตกต่างกัน บางสังคมวัยรุ่นมีช่วงเวลาสั้นมาก จะเห็นว่าเด็กชายและหญิงจะแต่งงานเมื่ออายุยังน้อย ๆ และเริ่มรับผิดชอบหน้าที่เป็นผู้ใหญ่เมื่ออายุ 14 - 15 ปี เป็นต้น

วัยรุ่นเป็นวัยที่เด็ก มีพัฒนาการที่รวดเร็ว มีการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย การเปลี่ยนแปลงกลุ่มของสังคม หรือการเปลี่ยนแปลงทางสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วนี้ทำให้เด็กต้องปรับตัว ซึ่งการปรับตัวจะนำมาซึ่งความวิตกกังวล ความเครียดทางอารมณ์ ความโกรธ ฯลฯ นักจิตวิทยา สแตนลีย์ ฮอลล์ (STANLEY HALL) เรียกระยะวัยรุ่นว่า เป็นวัยพายุบุแคม (STOM & STRESS) คือเป็นวัยที่ไม่มีความมั่นคงในอารมณ์ มีความผันผวนของอารมณ์สูง และอารมณ์ก็มักจะเป็นอารมณ์ที่แรง มีความกดดันสูง

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจ ลักษณะการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญโดยทั่วไป ได้แก่

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย

เด็กในวัยนี้จะมีอัตราความเจริญเติบโตเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีน้ำหนักส่วนสูงเพิ่มขึ้น สัดส่วนต่างๆ ของร่างกายเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ อวัยวะเพศเติบโต และมีระบบการทำงานได้อย่างเต็มที่ ซึ่งมีผลต่อ PRIMARY และ SECONDARY SEX CHARACTERISTICS

ในเพศหญิงการมีประจำเดือน (MENSTRUATION) ครั้งแรกหมายถึงการเริ่มต้นของวัยรุ่น ซึ่งจะมีอายุแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ซึ่งขึ้นอยู่กับสุขภาพและกรรมพันธุ์ โดยปกติ MAXIMUM GROWTH RATE ของเด็กหญิงคืออายุ 12.6 ปี (ซึ่งจะเร็วกว่าเด็กชายประมาณ 2 ปี) ในวัยนี้การเจริญเติบโตของระบบเพศทำให้ PRIMARY SEX CHARACTERISTICS คือ ระบบเพศเจริญเติบโตเต็มที่ และบุคคลนั้นพร้อมที่จะสืบพันธุ์ได้

นอกจากนี้ยังทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง SECONDARY SEX CHARACTERISTICS ในเพศหญิงคือ การมีหน้าอก ตะโพกขยาย เสียง ขน ฯลฯ ส่วนเพศชายได้แก่ การมีเสียงห้าว ไหล่กว้าง มีขนหนวด ฯลฯ ซึ่งลักษณะเหล่านี้จะแสดงให้เห็นว่าแตกต่างจากเพศหญิง

สำหรับเพศชาย การเริ่มต้นวัยรุ่นเราถือการมีน้ำอสุจิ (SPERM) ครั้งแรกเป็นเครื่องชี้

โดยสรุปการเจริญเติบโตของระบบเพศและฮอร์โมนเพศ ทำให้มี

1. การเจริญเติบโตของอวัยวะเพศ และพร้อมที่จะมีพฤติกรรมทางเพศ
2. การเริ่มต้นและควบคุม SECONDARY SEX CHARACTERISTICS
3. เป็นองค์ประกอบอันหนึ่งของการกำหนดกำลังขับทางเพศรส และพฤติกรรมทางเพศของบุคคล

ความเปลี่ยนแปลงทั้งหลายเหล่านี้จะเป็นไปอย่างรวดเร็วในระยะ 2 - 3 ปีแรกของการเปลี่ยนวัย และจะลดลงเรื่อยๆ จากระยะวัยรุ่นตอนกลางไปหยุดลงเมื่อถึงขีดเติบโตเต็มที่ระหว่างอายุ 18 - 20 ปี ซึ่งแสดงว่าบุคคลนั้นบรรลุวุฒิภาวะทางร่างกายตามธรรมชาติแล้ว

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านจิตใจ

1. มีความต้องการและความปรารถนาใหม่ๆเกิดขึ้น และเป็นไปอย่างรุนแรง
2. มีความรู้สึกทางเพศเกิดขึ้น
3. เกิดความกระวนกระวายใจในเรื่องความเจริญเติบโต
4. สติปัญญาและความคิดเจริญก้าวหน้ากว้างขวางออกไป
5. เริ่มรู้จักรับผิดชอบ และต้องการเป็นอิสระ
6. อารมณ์เปลี่ยนแปลงได้ง่ายและรุนแรง
7. จินตนาการมีมากขึ้น
8. ความเชื่อมั่นต่างๆเป็นไปอย่างรุนแรง
9. ความสนใจในการสมาคมมีมากขึ้น
10. ประสาทส่วนต่างๆ และความรู้สึกด้านสัมผัสตื่นตัวขึ้นมา

จากการเปลี่ยนแปลงทางด้านสภาพร่างกายและจิตใจของวัยรุ่น จึงพอจะสรุปพัฒนาทางด้านต่างๆของวัยรุ่นได้ดังต่อไปนี้

พัฒนาการทางร่างกาย (PHYSICAL DEVELOPMENT)

เด็กวัยรุ่นจะมีการพัฒนาการทางร่างกายอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศอย่างเห็นได้ชัด การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่เกิดขึ้นในวัยรุ่นนำมาซึ่งความวิตกกังวล โดยเฉพาะในช่วงที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายใหม่ๆ (12 - 13ปี) เด็กวัยรุ่นส่วนใหญ่จึงพุ่งความสนใจไปที่ตัวเอง และพิจารณารูปร่างของตนที่เปลี่ยนไป ถ้าการเปลี่ยนแปลงเป็นไปในทางที่ดี สังคมยอมรับ เด็กก็จะสบายใจ แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงนั้นไม่เป็นที่พอใจของวัยรุ่น เด็กวัยรุ่นจะเกิดความวิตกกังวล และแสดงพฤติกรรมแปลกๆ และอาจเป็นปัญหาต่อไป

พัฒนาการทางบุคลิกภาพและสังคม (PERSONALITY & SOCIAL DEVELOPMENT)

เด็กวัยรุ่นเป็นอีกวัยหนึ่ง ที่มีการเกาะกลุ่มในหมู่เพื่อนมาก แต่กลุ่มของเด็กวัยรุ่นจะมีลักษณะแตกต่างจากเด็กวัยเรียนนั่นคือ กลุ่มของเด็กวัยรุ่นจะประกอบด้วยเด็กทั้งเพศหญิงและเพศชาย ซึ่งแต่ละกลุ่มมีกิจกรรมร่วมกันทางสังคม และต้องการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมผู้ใหญ่ เพื่อนจะมีอิทธิพลต่อเด็กวัยรุ่นมากทั้งในด้านทัศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมโดยทั่วไปและมีการสนใจเพศตรงข้าม จึงมักมีการแสดงออกเพื่อเรียกความสนใจจากเพศตรงข้ามและบุคคลทั่วไป

เด็กวัยรุ่นอยู่ในวัยของความสับสน โดยไม่ได้อยู่ในสังคมของเด็ก และในขณะเดียวกันก็ยังไม่อยู่ในสังคมของผู้ใหญ่ ความสับสนนี้ทำให้เด็กหันไปจับกลุ่มกันเอง สร้างลักษณะของกลุ่มขึ้นมา ในขณะที่ศึกษาทัศนคติของสังคมภายนอก ความสับสนของกลุ่มสังคม และการที่เด็กต้องปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ อาจนำไปสู่ปัญหาพฤติกรรมในที่สุด บุคคลใกล้ชิดผู้ใหญ่หรือครูควรให้คำแนะนำให้ถูกต้อง ตลอดจนพยายามจัดกิจกรรมต่างๆ ที่จะให้วัยรุ่นได้มีโอกาสทำตัวให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม เพื่อที่เด็กวัยรุ่นจะมีพัฒนาการที่ดีต่อไป เมื่อก้าวไปสู่วัยผู้ใหญ่

ทฤษฎีว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคม

มีกลุ่มทฤษฎีที่อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่ส่งผลกระทบมาถึงสถาบันย่อยๆ ในสังคม เช่น สื่อมวลชนหรือในทางกลับกันก็อาจจะอธิบายว่า การทำงานของสื่อมวลชนนั้นก็อาจจะก่อผลกระทบต่อ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

ประเด็นความสัมพันธ์ระหว่างสื่อกับสังคมนี้ยังมีแนวทางการอธิบายที่แตกต่างกันแยกย่อยลงไปอีก บางแนวคิดกล่าวว่า สื่อนั้นมีความสัมพันธ์กับสังคมในลักษณะเพียงแค่เป็นกระจกสะท้อนความเป็นไปในสังคมเท่านั้น สังคมจึงเป็นตัวกำหนดสิ่งที่จะปรากฏในสื่อมากกว่า แต่บางแนวคิดเชื่อว่าสื่อสามารถที่จะมีบทบาทชี้นำหรือช่วยกำหนดทิศทางของสังคมได้

ทฤษฎีเน้นที่ตัวสาร

ตัวสารเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการสื่อสาร การทำความเข้าใจกับตัวสารจึงเป็นเรื่องสำคัญ ทฤษฎีที่เน้นตัวสารนี้อาจพิจารณาได้จาก 3 มุมมอง โดยที่ทั้ง 3 มุมมองนี้ต่างมีจุดร่วมกันคือพิจารณาว่าสารทุกอย่างนั้นมีลักษณะเป็นสัญลักษณ์ (SYMBOL) ดังนั้นจึงต้องมีกระบวนการใช้รหัส มุมมองแรกจากผู้ผลิตนั้น จะสนใจว่าผู้ส่งสารได้ใส่รหัสลงไปในตัวสารได้อย่างไร (ENCODING) มุมมองที่สองจะสนใจว่าผู้รับสารได้ถอดรหัสออกมาได้อย่างไร (DECODING) และมุมมองสุดท้ายจะสนใจความสัมพันธ์ระหว่างสื่อแต่ละประเภทกับสารแต่ละชนิดว่าเป็นอย่างไร

ทฤษฎีนี้ได้ให้แนวทางการศึกษาวิจัยที่เรียกว่า “การวิเคราะห์เนื้อหา” อันเป็นวิธีการที่นิยมกันมากในวงการสื่อมวลชน การวิเคราะห์เนื้อหามีอยู่ 2 วิธีคือ

1. การวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงปริมาณ อันได้แก่วิธีการตรวจสอบว่าเนื้อหาแต่ละสื่อมีปริมาณมากน้อยเพียงใด ทั้งนี้โดยมีความเชื่อเบื้องต้นว่า ปริมาณนั้นสามารถบ่งบอกถึงความสำคัญของสารนั้นจากจุดยืนของผู้ส่ง และปริมาณนั้นจะสามารถทำนายผลกระทบของสารนั้นเมื่อพิจารณาจากมุมมองของผู้รับสาร

2. การวิเคราะห์เนื้อหาในเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์แนวนี้ไม่ได้ให้ความสนใจมากนักกับเรื่องปริมาณของเนื้อหาที่ถูกถ่ายทอด แต่จะสนใจความหมายในระดับต่างๆ ที่สอดใส่อยู่ในเนื้อหาและสนใจกระบวนการตีความที่ดูความสัมพันธ์ระหว่าง “เนื้อหา” (TEXT) กับ “บริบทที่แวดล้อม” (CONTEXT) เป็นสำคัญ

ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร

ไรลีย์ และ ฟลาวเวอร์แมน (RILEY AND FLOWERMAN) มีความเห็นว่าแรงจูงใจที่ต้องการเป็นที่ยอมรับของสมาชิกภายในสังคมจะช่วยกำหนดความสนใจ ในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อต่างๆ เมอร์ตัน, ไรท์ และ แวปเปิลส์ (MERTON, WRIGHT AND WAPLES) เห็นว่าผู้รับข่าวสารจะเลือกรับข่าวสารจากสื่อใดนั้น ย่อมเป็นไปตามบทบาทและสถานภาพในสังคมของผู้รับ และเหตุผลในการรับข่าวสาร (ลีนา ลิมอภิชาติ 2537 : 15)

ชาร์ล แอตกิน (CHARLES K. ATKIN : 1973) กล่าวว่า บุคคลจะเลือกรับข่าวสารใดจากสื่อมวลชน ขึ้นอยู่กับการคาดคะเนเปรียบเทียบระหว่างผลรางวัลตอบแทน (REWARD VALVE) กับการลงทุนลงแรง (EXPENDITURES) และพันธะผูกพัน (LIABILITIES) ที่จะตามมา ถ้ารางวัลตอบแทนคือการได้รับข่าวสาร หรือความบันเทิงที่ต้องการสูงกว่าการลงทุนลงแรง บุคคลย่อมแสวงหาข่าวสารนั้น (INFORMATION IGNORING)

ในการเปิดรับข่าวสารนั้น ผู้รับสารจะมีกระบวนการในการเลือกรับสาร (SELECTIVITY PROCESS) ดังนี้ (KLAPPER 1960 : 5)

1. การเลือกเปิดรับ (SELECTIVE EXPOSURE) คนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดตัวเองให้สื่อสารตามความคิดเห็นและความสนใจของตน และหลีกเลี่ยงไม่สื่อสารในสิ่งที่ไม่สอดคล้องกับความคิดเห็นและความสนใจของตน แม้ว่าการเลือกเปิดรับสารจะเอนเอียงไปตามแต่ลักษณะส่วนบุคคลดังกล่าว แต่ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นเรื่องที่บุคคลรู้สึกตัวหรืออยู่ในระดับจิตสำนึก นอกจากนี้นักวิชาการบางคนกล่าวว่า การเลือกเปิดรับนี้เป็นเรื่องที่เป็นไปได้ในระดับจิตไร้สำนึกด้วยเช่นกัน

2. การเลือกรับรู้ (SELECTIVE PERCEPTION) การเลือกรับรู้นี้ หมายถึงแนวโน้มของคนเราที่จะเปิดรับ และตีความผิดพลาด เพื่อให้การสื่อสารนั้นเป็นไปตามความคิดเห็นและความสนใจของตน โดยการบิดเบือนสารให้มีทิศทางเป็นที่พึงพอใจของตน ด้วยเหตุนี้คนๆหนึ่งจึงอาจได้ยินผู้พูดพูดในสิ่งหนึ่งขณะที่อีกคนหนึ่งได้ยินผู้พูดคนเดียวกันนั้นพูดในสิ่งที่แตกต่างออกไป ในแง่ทฤษฎีแล้วผู้ฟังหลายคนอาจได้ยินสารอย่างเดียวกันแต่ต่างกันออกไป

3. การเลือกจดจำ (SELECTIVE RETENTION) การเลือกรับรู้มีความเกี่ยวข้องกับการเลือกจดจำอย่างเห็นได้ชัด แคลปเปอร์กล่าวว่า ในความเป็นจริงแล้ว เส้นแบ่งเขตแดนระหว่างสองกระบวนการนี้มักยุ่งยากในบางสถานการณ์ กล่าวโดยย่อก็คือความพร้อมที่จะจดจำสารมักเกิดขึ้นแก่คนที่พร้อมจะเข้าใจ (SYMPATHETIC) มากเกินไป และพร้อมที่จะลืมสำหรับคนที่ไม่พร้อมจะเข้าใจ

เบเรลสันและสไตเนอร์ (BERELSON AND STEINER) กล่าวว่า ในด้านหนึ่งนั้นคนเรามีแนวโน้มที่จะเปิดรับสารอินทรีย์ไปตามความใส่ใจของตน แต่ในอีกด้านหนึ่งก็คือจะมีคนอีกกลุ่มหนึ่งที่อยู่นอกเหนือความอยากรู้อยากเห็นของตน เขาเหล่านี้จะอ่านหรือฟังเรื่องที่ต่อต้านหรือแตกต่างไปจากความใส่ใจโดยปกติ แต่ข้อสำคัญคนเรามีแนวโน้มที่จะรับสารในระดับที่ตนพร้อมจะให้เข้าไป

แนวคิดเกี่ยวกับทัศนคติ

ความหมายของทัศนคติ

คำว่าทัศนคติ (ATTITUDE) มาจากคำศัพท์ภาษาละตินว่า “ APTUS ” แปลว่าโน้มเอียงเหมาะสม และนำมาใช้ในความหมายของคำ “ ATTITUDE ” ว่าท่าทีที่แสดงออกของคนเราซึ่งบ่งถึงสภาพของจิตใจ ซึ่งมีผู้ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า ทัศนคติ ไว้มากมายดังนี้

คักรินทร์ สุวรรณโรจน์ (ทรัพยากรมนุษย์ 2540 : 30) ให้ความเห็นว่า ทัศนคติ (ATTITUDE) หรือบางที่เรียกกันว่า เจตคติ นั้นเป็นความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อบุคคล หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าชอบหรือไม่ชอบต่อบุคคล หรือสิ่งนั้น การที่บุคคลจะมีทัศนคติอย่างไรต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น พฤติจะเกิดขึ้นจากสิ่งต่อไปนี้

1. เกิดจากการเรียนรู้ วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมในสังคม
2. เกิดจากประสบการณ์ของตนเองที่ได้พบมาโดยตรง
3. เกิดจากความรู้สึกที่ได้จากการคิดพิจารณาตามประสบการณ์ของตนเอง
4. เกิดจากการยอมรับสิ่งที่ตนเองเห็นว่าดี เห็นว่างาม แล้วรับมาเป็นความรู้สึกของตนเอง

ลักษณะสำคัญของทัศนคติ

ทัศนคติหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. ความรู้สึกในทางบวก เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจ เห็นด้วย ชอบ หรือสนับสนุน
2. ความรู้สึกทางลบ เป็นการแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบและไม่สนับสนุน

3. ความรู้สึกที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะกลางๆคือไม่มีความเห็นว่าพอใจหรือไม่พอใจ

การแสดงออกซึ่งความรู้สึกของบุคคล จะแสดงพฤติกรรมออกมา 2 ลักษณะคือ

1. พฤติกรรมภายนอก ซึ่งสามารถสังเกตได้ เช่น การกล่าวสนับสนุนหรือคัดค้าน การพยักหน้าแสดงความพอใจ หรือการแสดงหน้าตาท่าทางไม่พอใจ เป็นต้น
2. พฤติกรรมภายในเป็นพฤติกรรมที่สังเกตไม่ได้ว่าชอบ หรือไม่ชอบหรือมีความรู้สึกเป็นกลาง

อัลพอร์ท (ALPORT : A HANDBOOK OF SOCIAL PSYCHOLOGY , WORCESTER : CLARK UNIVERSITY PRESS ,1935 : 810) สรุปว่า ทักษะคติเป็นสภาพของสมองและประสาท ซึ่งมีผลและอิทธิพลโดยตรงต่อการตอบสนองของเอกัตบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆ ทั้งหมด หรือสถานการณ์ต่างๆทั้งหมดซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับบุคคลนั้น

นิวคอมป์ (NEWCOMB : SOCIAL PSYCHOLOGY , DRYDER PRESS ,1954 : 128) สรุปว่า ทักษะคติที่มีอยู่ในเฉพาะบุคคลนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะสิ่งแวดล้อมที่เขาได้รับ ทักษะคติของบุคคลนั้นอาจจะแสดงออกมาได้ทางพฤติกรรม ซึ่งเป็นได้ 2 ลักษณะคือลักษณะพึงพอใจหรือความชอบ พอ อันเป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความพอใจรักใคร่อยากใกล้ชิดสิ่งนั้นเรียกว่า POSITIVE ATTITUDE กับ ทักษะคติอีกแบบซึ่งแสดงออกมาในรูปของความไม่พึงพอใจ เบื่อหน่ายเป็นผลให้ผู้นั้นเกิดความชิงชังไม่ยอมเข้าใกล้สิ่งนั้นๆ เรียกว่า NEGATIVE ATTITUDE

นันนารี (NUNNARY : “ ATTITUDE SCALES ” ,TEST AND MEASUREMENT , MC GROW - HILL BOOK CO, 1958 : 300) สรุปว่า ทักษะคติคือท่าทีที่แสดงออกล่วงหน้าก่อนให้รู้ ว่าปฏิกริยานั้นจะเป็นไปในเชิงลบ (NEGATIVE) หรือเชิงบวก (POSITIVE) ไม่ว่าจะมากหรือน้อย ก็ตามที่มีต่อสถาบันหรือบุคคลในระดับชั้นต่างๆ

องค์ประกอบของทัศนคติ

ซีคอร์ด และ แบคแมน (SECORD & BACKMAN) แบ่งองค์ประกอบของทัศนคติออกเป็น 3 ลักษณะคือ

1. องค์ประกอบทางอารมณ์ (AFFECTIVE COMPONENT) ได้แก่ความรู้สึกที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น โกรธเกลียด รัก ชอบ เป็นต้น ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความแตกต่างกันตามบุคลิกภาพของแต่ละคนที่พึงจะมี ความรู้สึกนี้จะแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เมื่อบุคคลได้พูดถึงหรือคิดถึงสิ่งนั้น

2. องค์ประกอบด้านความรู้ ความคิด (COGNITIVE COMPONENT) คือ ความคิดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งอาจเป็นไปได้ทั้งในแง่ดีและร้าย องค์ประกอบนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมที่บุคคลได้กำหนดมาตรฐานไว้ในใจเป็นสำคัญ

3. องค์ประกอบทางพฤติกรรม (BEHAVIORAL COMPONENT) คือความโน้มเอียงล่วงหน้าที่จะปฏิบัติต่อสิ่งของ บุคคล หรือ สถานการณ์นั้น ย่อมหมายถึงแนวทางปฏิบัติเพื่อแสดงออกโดยไม่ฝืนความรู้สึก และความคิดในองค์ประกอบนี้ เป็นการวางแนวไว้ล่วงหน้าเมื่อคราวจะปฏิบัติจริง จะปฏิบัติอย่างไร

การเกิดทัศนคติ

ชาร์ล ฟอสเตอร์ (CHARLES R.FOSTER) สรุปแนวคิดเกี่ยวกับการเกิดทัศนคติขึ้นอยู่กับเหตุ 2 ประการ คือ

1. ประสบการณ์ ที่บุคคลมีต่อสิ่งของ บุคคล หรือ สถานการณ์ ทัศนคติ ซึ่งเกิดในตัวบุคคลจากการได้พบ ได้เห็น ได้ทดลอง ฯลฯ อันถือได้ว่าเป็นประสบการณ์โดยตรง (DIRECT EXPERIENCE) และการได้ยิน ได้ฟัง ได้เห็น หรือได้อ่านเกี่ยวกับสิ่งต่างๆแต่ไม่ได้เห็นและไม่ได้ทดลองกับของจริงด้วยตนเอง ถือว่าเป็นประสบการณ์ทางอ้อม (INDIRECT EXPERIENCE)

เนื่องจากทัศนคติเป็นสิ่งที่เกิดจากการรับทราบ เมื่อรับแล้วก็เกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งนั้น ซึ่งอาจเป็นไปทั้งแง่ดีและไม่ดี ดังนั้นถ้าบุคคลใดมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งของ บุคคล หรือ สถานการณ์นั้นเขาก็จะมีทัศนคติต่อสิ่งเหล่านั้น

2. ค่านิยมและการตัดสินใจค่านิยม เนื่องจากคนแต่ละกลุ่มมีค่านิยมและตัดสินใจค่านิยมไม่เหมือนกัน คนแต่ละกลุ่มอาจมีทัศนคติต่อสิ่งเดียวกันแตกต่างกันได้ การที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งจะมีทัศนคติที่ดี หรือไม่ดีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดย่อมขึ้นอยู่กับวัฒนธรรมและค่านิยม หรือมาตรฐานของกลุ่มที่บุคคลนั้นดำเนินชีวิตอยู่

ลักษณะโครงสร้างของทัศนคติ (STRUCTURE OF ATTITUDE) มีโครงสร้างดังต่อไปนี้

1. ขนาดหรือระดับความเข้ม (MAGNITUDE OR VALENCE) หมายถึง ระดับมากน้อยของทัศนคติ (ความชอบมาก - น้อย) ทัศนคติที่มีระดับความเข้มมากจะเปลี่ยนยากกว่าทัศนคติที่มีระดับความเข้มน้อย

2. ความซับซ้อน (COMPLEXITY OF ATTITUDE) หมายถึง ทัศนคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งจะมีความเชื่อหลายอย่างเป็นพื้นฐาน

3. อันดับความสำคัญ (CENTRALITY) ถ้าทัศนคติยิ่งฝังลึกมากเท่าใดก็ยิ่งมีความสำคัญต่อผู้เป็นเจ้าของมากเท่านั้น

4. ความเด่น (SALIENCE) ทัศนคติที่เด่นในความคิดคำนึงของผู้เป็นเจ้าของย่อมจะกระตุ้นให้เกิดการกระทำได้ง่ายกว่าทัศนคติที่มีลักษณะตรงข้าม

ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2539) ได้กล่าวถึงทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ 2 ทฤษฎีคือ

1. ทฤษฎีแห่งความสอดคล้องต้องกัน (CONGRUITY THEORY) หลักสำคัญของทฤษฎีนี้กล่าวว่า ถ้าคนๆหนึ่งมีทัศนคติต่อสิ่งสองสิ่ง ซึ่งสิ่งสองสิ่งในที่นี่อาจจะเป็นบุคคลหรือมิใช่บุคคลก็ได้ และถ้าสิ่งสองสิ่งซึ่งบุคคลนั้นมีทัศนคติต่อนั้นมีความเกี่ยวพันกัน ในทำนองที่ขัดกับทัศนคติของบุคคลที่มีต่อสิ่งสองสิ่งนั้นจะมีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนได้ เพื่อไม่ให้เกิดการขัดกันขึ้น

2. ทฤษฎีแห่งการขัดกันของความเชื่อ (COGNITIVE DISSONANCE THEORY) ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่าความเชื่อ 2 สิ่งอาจจะมีความสัมพันธ์กันก็ได้ ความเชื่อที่เกี่ยวข้องมี 2 แบบ คือ แบบสอดคล้อง (CONSONANT RELATION) และแบบขัดกัน (DISSONANCE RELATION) ความเชื่อที่ขัดกันจะมีมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับ

ก. ความสำคัญของความเชื่อทั้งสอง

ข. ความเกี่ยวพันระหว่างความเชื่อทั้งสอง ยิ่งเกี่ยวพันกันมากยิ่งมีโอกาสเกิดการขัดกันมากขึ้นเท่านั้น เมื่อเกิดการขัดกันขึ้นมา บุคคลก็จะพยายามลดความขัดกันของความเชื่อ (DISSONANCE REDUCTION) ซึ่งมีได้ 3 วิธีคือ

1. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม
2. การเปลี่ยนแปลงความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม
3. หาความเชื่อใหม่ๆเข้ามา

จากแนวความคิดและทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า ความรู้สึก ทัศนคติ และความเชื่อเป็นองค์ประกอบของทัศนคติ และเมื่อองค์ประกอบดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไปในทัศนคติดีๆจะเปลี่ยนแปลงไปด้วย

แมคกีร์ (W.J MCGUIRE : 1966) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (ATTITUDE) และพฤติกรรม (PRACTICE) อันเป็นผลมาจากการเปิดรับข่าวสาร ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ 5 ขั้นตอนด้วยกันคือ

1. การใส่ใจ (ATTENTION)
2. ความเข้าใจ (COMPREHENSION)
3. การมีสิ่งใหม่เกิดขึ้น (YIELDING)
4. การเก็บเอาไว้ (RETENTION)
5. การกระทำ (ACTION)

สิ่งที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคตินั้น เริ่มต้นด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ อันหนึ่งคือ แหล่ง (SOURCE) ของการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ อาจจะเป็นบุคคลเดี่ยว กลุ่มบุคคล วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ หรือสิ่งที่ก่อให้เกิดทัศนคติโดยตรง โดยทั่วไปแหล่งข่าวต่างๆ จะมีลักษณะที่แตกต่างกันในด้านต่างๆ เช่นความสามารถ ความเป็นที่ดึงดูดใจ ความคุ้นเคยความเป็นมิตร จากการศึกษา พบว่าแหล่งข่าวที่มีความสามารถ ความคุ้นเคย สามารถดึงดูดความสนใจและมีอำนาจ จะมีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทัศนคติมากกว่าแหล่งข่าวที่ไม่มีคุณสมบัติเหล่านี้

การเปลี่ยนแปลงทัศนคติให้ผลที่แตกต่างกัน ซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง ทั้งทางด้าน สรีรวิทยา วัตถุสังคม และอื่นๆ เชื่อว่า “ อายุ ” มีผลต่อทัศนคติของบุคคล ผู้ใหญ่มักจะปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก ซึ่งตรงกันข้ามกับวัยรุ่นที่พร้อมจะเปลี่ยนแปลงสังคม การเปลี่ยนแปลงนี้มีผลต่อการสร้างทัศนคติและการมีพฤติกรรมของบุคคลเหล่านั้นด้วย

หน้าที่และประโยชน์ของทัศนคติ (FUNCTION OF ATTITUDE)

สมิทและคณะ (SMITH ET AL.:1956) และ แคทซ์ (KATZ :1960) ได้กล่าวถึงหน้าที่และประโยชน์ของทัศนคติมี 4 อย่างดังนี้

1. หน้าที่ให้ความเข้าใจ (UNDERSTANDING OR KNOWLEDGE FUNCTION) ทัศนคติหลายอย่างช่วยให้เข้าใจโลกและสภาพแวดล้อม ได้เรียนรู้และเข้าใจการกระทำของบุคคลในสังคม สามารถอธิบายและคาดคะเนการกระทำของตนเองและของบุคคลอื่น

2.หน้าที่ป้องกันตนเอง (EGO - DEFENSE OR PROTECT THEIR SELF - ESTEEM) บ่อยครั้งที่บุคคลจำเป็นต้องหาทางออกให้กับตัวเอง เพื่อความสบายใจ เป็นต้นว่า คนที่ชอบพูดว่าคนอื่นตรงๆ ก็หาทางออกปกป้องตนเองว่า การที่เขินทำเช่นนั้นก็เพราะมีความจริงใจกับเพื่อนฝูง

3.หน้าที่ในการปรับตัว (ADJUSTIVE FUNCTION OR NEED SATISFACTION) ทัศนคติจะช่วยบุคคลในด้านการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและสังคม โดยปกติบุคคลมักจะคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับเป็นสำคัญ และจะพัฒนาทัศนคติตามแนวทางที่คาดว่า จะสนองตอบความต้องการของตนได้ เช่น คนหันมาชอบการศึกษาเล่าเรียน เพราะเชื่อว่าการศึกษาระดับสูงจะช่วยให้ชีวิตดีขึ้น

4. หน้าที่แสดงออกซึ่งค่านิยม (VALUE EXPRESSION) ทัศนคติช่วยให้บุคคลได้แสดงออกซึ่งค่านิยมของตนเอง ตัวอย่าง คนที่มีความซื่อสัตย์มาก ก็จะแสดงออกโดยการไม่ชอบพวกฉ้อราษฎร์บังหลวง

การวัดทัศนคติ

วิธีการวัดทัศนคตินั้นมีหลายวิธี แต่วิธีที่นิยมกันมาก คือ การวัดทัศนคติโดยใช้ SCALE ซึ่งเป็นวิธีที่นักจิตวิทยาเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่วัดได้ผลเป็นที่น่าพอใจ SCALE ที่ใช้วัดทัศนคติมีทั้ง RANKING SCALE เป็น SCALE ลักษณะแบบจัดอันดับ หรือ RATING SCALE เป็นลักษณะแบบที่ให้คะแนน ซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ SCALE ที่ใช้วัดทัศนคติคือ LIKERT SCALE บางทีเรียกว่า FIVE POINT SCALE โดยสรุปปลายข้างหนึ่งเป็นความคิดที่เห็นด้วย และอีกข้างหนึ่งจะเป็นความคิดที่ไม่เห็นด้วยกับข้อความที่มีอยู่ในแบบสอบถามแต่ละข้อ ซึ่งแต่ละจุดใน SCALE จะเป็นคะแนนทั้งหมด เช่น ให้ 5 คะแนนถ้าตอบว่าเห็นด้วยมากที่สุด ให้ 4 คะแนนถ้าตอบว่าเห็นด้วยมาก ให้ 3 คะแนนถ้าตอบว่าเห็นด้วยเป็นกลาง ให้ 2 คะแนนถ้าตอบว่าเห็นด้วยน้อย และให้ 1 คะแนนถ้าตอบว่าไม่เห็นด้วยน้อยที่สุด

แนวคิดและทฤษฎีทางจิตวิทยา

มิลเลอร์ และ ดอลลาร์ด (MILLER & DOLLARD : 1941) ได้กล่าวถึงกระบวนการเรียนรู้ ที่ จะนำไปสู่ลักษณะของการลอกเลียนแบบ ซึ่งจะมียอดประกอบ ดังนี้

1. แรงขับหรือ แรงผลักดัน (DRIVE) การเรียนรู้มักจะเกิดขึ้นในขณะที่มีแรงผลักดันที่รุนแรง พอที่จะบังคับให้ก่อปฏิกิริยาได้ แรงผลักดันในที่นี้สามารถกระตุ้นสภาวะทางร่างกายให้ถูกกระตุ้นอย่างแรง จนมีการกระทำตอบสนอง

2. สิ่งเร้า (STIMULUS) เป็นเสมือนวัตถุหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมซึ่งตัวบุคคลสามารถที่จะสร้าง หรือกำหนดการแสดงให้เห็นถึงภาพพจน์ เพื่อที่จะตอบสนองทางด้านอารมณ์ และเป็นตัวกำหนดรูปแบบของการปฏิบัติตอบ

3. การตอบสนอง (RESPONSE) เป็นปฏิกิริยาทางพฤติกรรมอย่างหนึ่งซึ่งแสดงการตอบรับ เมื่อได้รับแรงกระตุ้นจากสิ่งเร้า ทั้งที่สามารถสังเกตเห็นได้ และไม่สามารถสังเกตเห็นได้จากการกระทำ

4. การเสริมแรง (REINFORCEMENT) หมายถึงการให้ผลตอบแทนที่ดี เมื่อการตอบสนองเป็นที่น่าพึงพอใจ และบ่อยครั้งที่การเสริมแรงสามารถได้รับการตอบสนองที่ดี และสามารถปรับตัวเพื่อแปลงสภาพเพื่อกลับกลายเป็นนิสัย ในทางตรงกันข้าม หากการตอบสนองใดๆ ได้รับการลงโทษ การกระทำนั้นก็จะไม่เกิดขึ้นอีก การเสริมแรงจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นอย่างรวดเร็ว

5. การเก็บรักษาผล (RETENTION) เป็นขั้นสุดท้ายของกระบวนการเรียนรู้ ผลของการตอบสนองที่ได้รับจากแรงเสริม ทั้งในทางบวก และในทางลบ จะถูกส่งมาเก็บไว้ที่ส่วนความทรงจำของสมอง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการแสดงพฤติกรรม ครั้งต่อไป แต่หากข้อมูลที่เก็บไว้ไม่ได้มีการนำมาใช้ เมื่อเวลาผ่านไปก็จะทำให้ถูกลืมเลือนหายไป

พฤติกรรมการณ์เลียนแบบ (IMITATIVE BEHAVIOR) ถูกจัดเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งของการเรียนรู้ทางสังคม เป็นเรื่องที่มีบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลต่ออีกบุคคลหนึ่ง โดยบุคคลแรกจะเป็นเหมือนตัวแบบ (MODEL) ให้อีกบุคคลหนึ่งลอกเลียนแบบ

พฤติกรรมการณ์ลอกเลียนแบบนี้สามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. การเลียนแบบทำนองเป็นไปเอง (BEHAVIORAL CONTAGION) การเลียนแบบประเภทนี้ได้แก่กรณีที่มีบุคคลหนึ่งลอกเลียนแบบ พฤติกรรมของอีกบุคคลหนึ่งอย่างมิได้เจตนา เป็นการเลียนแบบตามความรู้สึกตามธรรมชาติ

2. การเลียนแบบจากการเรียนรู้โดยการสังเกต (OBSERVATIONAL LEARNING) การเลียนแบบประเภทนี้ เป็นแบบที่บุคคลหนึ่งพิจารณา หรือประเมินพฤติกรรมของเขาเทียบกับบุคคลที่เป็นแบบ เพื่อเรียนรู้พฤติกรรมที่เหมาะสมกับสถานการณ์ เช่นการไปต่างถิ่นแล้วมีการสังเกตพฤติกรรมของเจ้าถิ่น เพื่อทำตาม เพื่อการปรับตัว เพื่อที่จะได้ไม่ทำผิดและเพื่อเข้ากับคนอื่นในสังคมนั้นได้

มโนคติพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์

(BASIC CONCEPTS OF PSYCHOANALYTIC THEORY)

เป็นความเชื่อเบื้องต้นว่าบุคลิกภาพหรือ พฤติกรรมของมนุษย์มาจาก พลัง 4 ชนิดได้แก่

1. พลังสัญชาตญาณหรือแรงขับสัญชาตญาณ (INSTINCTUAL DRIVE OR INSTINCT OR DRIVE) ฟรอยด์อธิบายว่า การทำงานของสัญชาตญาณนี้เกิดจากร่างกายบางส่วนของคนเราถูกกระตุ้นให้เกิดความต้องการจะทำการใดและเพื่อลดแรงกระตุ้นอันได้แก่ความต้องการนั้นๆ อันได้แก่ความต้องการนั้นๆ ก็จะเกิดสัญชาตญาณซึ่งเป็นพลังที่ทำให้คนทำสิ่งที่ตนพึงใจ

พลังสัญชาตญาณดังกล่าวนี้ เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า พลังสัญชาตญาณของความต้องการอาจะมีชีวิต (LIFE INSTINCT) ซึ่งมีหลักการทำงานดังนี้

สัญชาตญาณของความต้องการมีชีวิต ⇨ รักตน ⇨ สร้างตน ⇨
สร้างผู้อื่น ⇨ สืบชาติพันธุ์

2. พลังเพศ (LIBIDO) มิใช่หมายถึงความต้องการทางเพศเท่านั้น แต่รวมถึงพฤติกรรมอื่น ๆ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศเลย

พลังเพศ เป็นพลังที่นำไปสู่บุคคลมีความรักระหว่างบุคคล นอกเหนือจากความรักเพื่อสนองความต้องการทางเพศ เป็นความรักระหว่างเพื่อนมนุษย์ ซึ่งความรักเช่นนี้ได้พัฒนาและก่อตัวอย่างมั่นคง ตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งรวมถึงความรักพ่อและแม่ ซึ่งถือว่าเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้บุคคลรู้จักรักผู้อื่น เป็นแรงจูงใจพื้นฐานที่จะทำให้บุคคลเกิดความรักระหว่างเพศขึ้น

3. พลังคุ้มครองตนเอง (EGO - INSTINCTS) ฟรอยด์ได้รวมสัญชาตญาณต่างๆไว้เช่น ความหิว ความกระหาย และการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด ว่าเป็นสัญชาตญาณคุ้มครองตนเอง ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ไม่ได้ให้ความสนใจกับพลังนี้เท่ากับพลังเพศซึ่งมีพลังแรงกว่า

4. พลังความก้าวร้าว (AGGRESSION) ถือเป็นส่วนหนึ่งของพลังเพศ เช่นการทะเลาะวิวาทกันของสามีภรรยาขนาดทำร้ายร่างกาย ถือเป็นแสดงออกทางเพศอย่างหนึ่ง ความก้าวร้าวเดิมถือเป็นส่วนหนึ่งของการคุ้มครองตนเอง แสดงออกในลักษณะสนใจตนเอง เนื่องจากความซับซ้อนใจ ความรู้สึกนี้จะไม่คงทนตลอดไปเกิดขึ้นเพียงระยะหนึ่งเท่านั้น

กระบวนการทางจิต (TOPEGRAPHY OF THE MIND)

ฟรอยด์ให้ความเห็นว่า กิจกรรมต่างๆที่กระทำจะเกี่ยวข้องกับจิตไร้สำนึก ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการทำหน้าที่ทางจิต และมีส่วนสำคัญในการตัดสินใจพฤติกรรม

ความหมายของจิต จิต (MIND) หมายถึงกระทำการต่างๆที่สำคัญเช่น การรับรู้ในประสบการณ์ การคิด การหาเหตุผล ความตั้งใจ เป็นต้น

การทำงานของจิตมี 3 ระดับ คือ ระดับรู้ตัว เรียกว่า จิตสำนึก ระดับใกล้รู้ตัว เรียกว่าจิตใกล้สำนึก และระดับไม่รู้ตัวเรียกว่าจิตไร้สำนึก

1. จิตสำนึก (CONSCIOUS MIND) เป็นสภาวะที่บุคคลรับรู้ตามประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ หู ตา จมูก ลิ้น ผิวกาย เช่น การเห็น การได้ยิน เป็นต้น การรับรู้นี้จะเข้ารวมกับความรู้สึกนึกคิดภายใน เช่น เมื่อได้ยินใครสบประมาทก็รู้สึกน้อยใจจึงเป็นพฤติกรรมที่รู้ตัว การรับรู้ระดับนี้บุคคลรู้ตัวตลอดเวลาว่ากำลังนึกคิดอย่างไรต่อสิ่งแวดล้อมที่ห้อมล้อมตนอยู่ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นการรับรู้โดยทั่วไปของมนุษย์

2. จิตใก้สำนึก (PRECONSCIOUS MIND) เป็นประสบการณ์ที่สะสมไว้มีลักษณะลางเลื่อนถ้าถูกภาวะหรือสิ่งกระตุ้นที่เหมาะสมสิ่งเหล่านั้นก็จะเข้ามาอยู่ในจิตสำนึกได้ คือ นึกูและจำได้ จึงมีความใกล้ชิดกับจิตสำนึกมากกว่าจิตไร้สำนึก

3. จิตไร้สำนึก (UNCONSCIOUS MIND) เป็นการเก็บกด (REPRESSED) สิ่งที่ไม่ต้องการไม่ปรารถนาหรือสิ่งที่ทำให้ตนรู้สึกเจ็บปวด หรือการป้องกันตนกระบวนกรเก็บกด ความรู้สึกดังกล่าวนี้อาจใช้คำว่า การแปรพลังจิตไร้สำนึกก็ได้ (DYNAMIC UNCONSCIOUS) มีคำที่คล้ายกับจิตไร้สำนึกคือคำว่าไม่รู้สึกรู้ตัว ซึ่งคำนี้หมายถึงการไม่มีสติไม่รู้สึกรู้ตัวโดยมีแรงจูงใจ เช่น ความโกรธเป็นแรงจูงใจทำให้พฤติกรรมก้าวร้าว เช่นนี้ไม่ถือว่าพฤติกรรมนั้นมาจากจิตไร้สำนึก

นอกจากนี้ฟรอยด์ กล่าวว่า มนุษย์เรามีสัญชาตญาณติดตัวมาแต่กำเนิด และได้แบ่งสัญชาตญาณออกเป็น 2 ชนิดคือ

1. สัญชาตญาณเพื่อการดำรงชีวิต (LIFE INSTINCT)
2. สัญชาตญาณเพื่อความตาย (DEATH INSTINCT)

สัญชาตญาณบางอย่างจะถูกเก็บกดไว้ในจิตไร้สำนึก, ฟรอยด์ได้อธิบายเกี่ยวกับสัญชาตญาณเพื่อการดำรงชีวิตไว้อย่างละเอียดได้ตั้งสมมติฐานว่า มนุษย์เรามีพลังงานอยู่ในตัวตั้งแต่เกิด เรียกพลังงานนี้ว่า “ LIBIDO ” เป็นพลังงานที่ทำให้คนเราอยากมีชีวิตอยู่อยากสร้างสรรค์และอยากจะมีความรัก มีแรงขับทางด้านทางเพศหรือ กามารมณ์ (SEX) เพื่อจุดเป้าหมายคือความสุขและความพึงพอใจโดยมีส่วนต่างๆ ของร่างกายที่ไวต่อความรู้สึก และได้เรียกส่วนนี้ว่า อีโรจีเนียส โซน (EROGENOUS ZONE) แบ่งออกเป็นส่วนต่างๆ ดังนี้ ส่วน ปาก ช่องปาก (ORAL) ส่วนทางทวารหนัก (ANAL) และส่วนทางอวัยวะสืบพันธุ์ (GENITAL ORGAN) ฉะนั้นฟรอยด์กล่าวว่า ความพึงพอใจในส่วนต่างๆ ของร่างกายนี้เป็นไปตามวัยเริ่มตั้งแต่วัยทารกจนถึงวัยผู้ใหญ่ (พรหมิล จันทรพิสัย , เอกสารประกอบการสอนวิชาจิตวิทยาทั่วไป : 2539)

แนวความคิดเกี่ยวกับเรื่องราวทางเพศ

ความหมาย

เมื่อกล่าวถึงคำว่า “เพศ” หรือ เซ็กส์ (SEX) นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นคำที่มีความหมายกว้างมาก หากพิจารณาให้อย่างถ่องแท้แล้ว คำว่า “เพศ” นั้นเป็นการแสดงออกถึงคุณลักษณะทางกายภาพของบุคคล เช่น เพศชาย เพศหญิง

นอกจากนี้ เพศ อาจหมายถึง การแสดงถึงเรื่องเพศอย่างกว้างๆ เช่น การมีเพศสัมพันธ์ระหว่างชายและหญิง ความต้องการทางเพศของชายและหญิง (พิมพ์พร ยิ่งยง : 2539)

จอยซ์ สปรากิน และ เทเรซา ซิลเวอร์แมน (JOYCE N. SPRAFKIN AND L. THERESA SILVERMAN 1981 : 36) ได้จำแนกเพศออกเป็น 2 ประเภทคือ

พฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ พฤติกรรมการจูบ (KISS) กอด (HUG) การสัมผัสที่ไม่ก้าวร้าว (NONAGGRESSIVE TOUCHING) และการมีเพศสัมพันธ์ (INTERCOURSE)

พฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศ ได้แก่ พวกรักร่วมเพศ (HOMOSEXUAL) การมีเพศสัมพันธ์เครือญาติเดียวกัน (INCEST) พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กับเด็ก (PADOPHILIA) การเป็นนักถ้ำมอม (VOYEURISM) พฤติกรรมชอบอวดอวัยวะเพศต่อหน้าสาธารณชน (EXIHIBITIONISM) เป็นต้น (JOYCE N. SPRAFKIN AND L. THERESA SILVERMAN , JOURNAL OF COMMUNICATION , 1981 :36 อ้างถึงใน พิมพ์พร ยิ่งยง: 2539)

พิมพ์พร ยิ่งยง (2539) กล่าวว่า “เพศ” นั้นสามารถเป็นไปได้ในหลายความหมาย แต่ในทางสื่อมวลชนแล้วนั้นจะเป็นการศึกษาเรื่องเพศในลักษณะของการมีเพศสัมพันธ์ พฤติกรรมทางเพศที่ผิดปกติและการลามกอนาจาร ซึ่งเมื่อพูดถึงพฤติกรรมลามกอนาจารนั้น เนื้อหาที่จัดได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่ลามกอนาจารหรือมีลักษณะยั่วยุกามารมณ์ สามารถสังเกตได้จากลักษณะดังต่อไปนี้

1. สิ่งลามากอนาจาร ได้แก่ ภาพ หนังสือ หรือวัตถุอันมีลักษณะที่ทำให้ผู้พบเห็นมีความรู้สึกทางกามารมณ์ และความกำหนัด ว่าโดยย่อ คือ ภาพ หนังสือ หรือวัตถุนั้นได้จัดทำขึ้นให้มีลักษณะอนาจารเพื่อการอนาจารโดยเฉพาะ

2. ความหมายสามัญในเรื่องลามากอนาจารโดยทั่วไปดังกล่าวในข้อ 1 ก็อยู่ที่อวัยวะสืบพันธุ์บางอย่าง หรือกิจในกามารมณ์หรือ ประเวณี ซึ่งได้เขียนหรือทำขึ้นเพื่อปลุกปั่นจิตใจให้รู้สึกไปในทางกำหนัดและมักมากในกามทั้งนี้โดยมิได้แฝงความเป็นศิลปะไว้แต่อย่างใด

3. ตามหลักดังกล่าวแล้ว วัตถุหรือภาพศิลปะย่อมไม่อยู่ในเครือข่ายจะเป็นลามากอนาจาร ทั้งนี้ก็เป็นที่ยอมรับกันมานานแล้วว่า ร่างกายมนุษย์เป็นสื่อทำให้ช่างสลัก ช่างปั้น ช่างเขียนเกิดความคิดในทางประติมากรรมหรือประติมากรรมอยู่เสมอมา ด้วยเหตุนี้ รูปปั้น รูปสลัก ภาพเขียนที่มีชื่อเสียงโด่งดังจึงมักเป็นรูปเปลือยโดยมาก

4. อวัยวะสืบพันธุ์บางอย่างไม่เป็นลามากอนาจารในเมื่อเขียน ได้ทำขึ้นเพื่อวิหยาการโดยเฉพาะ เช่น ตำราแพทย์ อธิบายถึงชีววิทยา ฯลฯ และมีภาพอวัยวะเหล่านี้ประกอบคำอธิบาย

5. วัตถุหรือภาพศิลปะต่างๆ ดังกล่าวในข้อ 3 ได้ถูกจำลองหรือพิมพ์คัดขึ้นใหม่เฉยๆ แล้วนำออกขายหรือ แสดง ย่อมไม่เป็นการลามากอนาจาร แต่ถ้าพิมพ์ขึ้นใหม่แล้วนำไปแทรกในบทความที่เขียนเพื่อกามารมณ์ ภาพประกอบเหล่านี้กลายเป็นภาพประกอบข้อความให้เป็นจริงเป็นจังขึ้นและกลายเป็นภาพและข้อความที่เป็นลามากอนาจารทันที

6. หนังสือที่เป็นวิหยาการแต่เพียงในนามและมีภาพเปลือยให้เห็นอวัยวะสืบพันธุ์เป็นลามากอนาจาร ทั้งนี้เพราะผู้เขียนอ้างเอาวิหยาการเป็นเครื่องบัง เพื่อจุดประสงค์อย่างอื่นอันเป็นไปในทางยั่วยุอารมณ์ (จุฑา เทียนไทย, กฎหมาย ระเบียบคำสั่งว่าด้วยการโฆษณา ,2533 : 164 - 165)

ส่วนความหมายของคำว่าลามกและอนาจารหมายถึง

“อนาจาร” คือ การกระทำระหว่างคนสองคนในลักษณะไม่สมควรทางเพศ เช่น จับต้องของสงวน ของลับ

การกระทำอันควรขายหน้าต่อธารกำนัล เช่น การเปลือยกายต่อหน้าคนอื่น เช่น โชว์เปลือย โชว์ลามก

ลามก เฉพาะสิ่งของ เช่น ภาพยนตร์โป๊ ภาพโป๊ แต่จะผิดกฎหมายก็ต่อเมื่อมีไว้เพื่อขาย จำหน่าย จ่ายแจก หรือไว้รอดประชาชน ถ้าเก็บไว้ดูเองไม่ผิด

ภาพ “ลามก” นั้นได้แก่ ภาพการร่วมเพศ แต่ถ้าเป็นหนังสือวิชาการกับเรื่องนั้นไม่เป็นลามก

ภาพเปลือย ถ้าให้เห็นอวัยวะเพศชัดเจนเป็นลามก แต่ถ้ามีการทำให้เลือนลางบ้างไม่เป็นลามก (นันทริกา คุ่มไฟโรจน์ , “ ผลประโยชน์และความถูกต้อง” ในรายงานการสัมมนาศิลปะหรืออนาจาร เสรีภาพกับความรับผิดชอบของสื่อมวลชน: 2528)

พิชัย ผดุงรัตน์ (1980 : 14-15) ได้ศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติที่มีต่อเพศศึกษาของนิสิตระดับปริญญาตรีปีสุดท้ายวิชาเอกสุขศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตส่วนใหญ่มีความรู้เรื่องเพศศึกษาไม่เพียงพอ แต่ส่วนมากนิสิตมีทัศนคติเช่นเดียวกับการเรียนการสอนเพศศึกษา การเปรียบเทียบทัศนคติที่มีต่อเพศศึกษาเกี่ยวกับอายุ เพศ สถานภาพการสมรส และนิสิตภาคปฏิบัติ กับนิสิตภาคสมทบพบว่า มีทัศนคติที่มีความรู้เรื่องเพศศึกษามากจะมีทัศนคติที่ดีต่อเพศศึกษาอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

แหล่งที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษาพบว่าหนังสือและสิ่งพิมพ์อื่นๆ ได้แก่ นิตยสาร วารสารต่างๆ เอกสาร แผ่นปลิว ทั้งในแง่วิชาการและบันเทิงเริงรมย์เป็นแหล่งที่ให้ความรู้เรื่องเพศศึกษามากที่สุด รองลงมาคือ ครู หนังสือพิมพ์ เพื่อน ภาพยนตร์ แพทย์ โทรทัศน์ วิทยุ บิดามารดา ไปสเตอร์ ญาติ และอื่นๆ ตามลำดับ

รูเบนสไตน์ (RUBENSTEIN , JUDITH SELIG : 1974) ได้ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างความสนใจของนักศึกษากับความรับรู้ข่าวสารจากหนังสือและสิ่งพิมพ์ในเรื่องเพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น โดยสำรวจจาก นักเรียนหญิง 76 คน นักเรียนชาย 90 คน จากโรงเรียนจำนวน 5 แห่งในบอสตัน ผลการวิจัยพบว่า มีความแตกต่างกันระหว่างนักเรียนหญิงและนักเรียนชายในเรื่องบทบาททางสังคมและเพศโดยนักเรียนหญิงสนใจในประเด็นการสืบพันธุ์มากกว่านักเรียนชาย

เช่น ในเรื่อง การคุมกำเนิด การมีท้อง การรีดลูก นักเรียนชายสนใจมากในเรื่องการสืบพันธุ์ เช่น ในเรื่อง กามโรค การมีเพศสัมพันธ์ ความสนุกในเรื่องเช็กส์ นักเรียนในโรงเรียนคาทอลิก มีความรู้ในเรื่องเพศน้อยกว่านักเรียนในโรงเรียนราษฎร์เป็น 2 เท่า และจากการวิเคราะห์ในหนังสือเกี่ยวกับเพศศึกษาพบว่า หนังสือที่จัดพิมพ์ขึ้นสำหรับ JUNIOR HIGH SCHOOL จำนวน 31 เล่มมีเนื้อหาเกี่ยวกับการมีท้อง เพศสัมพันธ์ กามโรค การคุมกำเนิด และเรื่องรักเป็นจำนวนมากและเป็นจุดเน้นมากที่สุดหนังสือ

มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ, สำนักวิจัยเอแบค-เคเอสซีอินเทอร์เน็ตโพลส์(เอแบคโพลล์: 2540) ได้ทำการสำรวจ “ทัศนคติ พฤติกรรม และการป้องกันโรค / การป้องกันการตั้งครรภ์จากการมีเพศสัมพันธ์” : ศึกษาเฉพาะกรณีกลุ่มนักเรียน - นักศึกษาชายที่เคยมีเพศสัมพันธ์แล้ว ในเขตกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ ขอนแก่น และสงขลา โดยสำรวจกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4,789 ตัวอย่าง ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติในการที่เห็นด้วยต่อการมีเพศสัมพันธ์กับคู่รักทั้งที่ยังไม่แต่งงาน มีจำนวนถึงร้อยละ 72.1 ในขณะที่ร้อยละ 19.5 ไม่เห็นด้วยต่อพฤติกรรมดังกล่าว

นอกจากนี้ในเรื่องของการมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนทั้งที่ยังไม่แต่งงานกลุ่มตัวอย่างที่มีทัศนคติในทิศทางที่เห็นด้วยมีร้อยละ 44.9 และกลุ่มที่ไม่เห็นด้วยกับพฤติกรรมดังกล่าวมีจำนวนร้อยละ 47.1

แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของการนำเสนอสื่อลามกผ่านทางสื่อมวลชน

ชาร์ล ไรท์ (CHARLES WRIGHT) ได้กล่าวถึงผลกระทบจากการดูหรืออ่านเรื่องราวความบันเทิงที่นำเสนอผ่านทางสื่อมวลชนที่มีลักษณะที่เร้าอารมณ์ทางเพศนั้นแตกต่างกันออกไป จากการสำรวจปี 1970 และ 1980 ชี้ให้เห็นว่า ชาวอเมริกันเชื่อกันว่า เนื้อหาของสื่อที่เร้าอารมณ์ทางเพศนั้นอาจทำให้คนก่อคดีข่มขืนได้ และประมาณ 1 ใน 3 ของประชาชนทั่วไปเชื่อว่า วัตถุประสงค์ (SEX MATERIAL) ในสื่อมวลชนทำให้คนเกิดบ้าคลั่งเรื่องเพศ (SEX CRAZY) (CHARLES WRIGHT, MASSCOMMUNICATION A. SOCIOLOGICAL PERSPECTIVE , 1986 : 178 อ้างถึงใน พิมพ์พร ยิ่งยง : 2539)

ปัญหาที่สืบเนื่องมาจากปัญหาทางเพศอื่นๆ ต่อเยาวชนของชาติ เช่น ปัญหาโสเภณี ปัญหาการหย่าร้าง , ปัญหาอาชญากรรมทางเพศปัญหาเหล่านี้มีสาเหตุส่วนหนึ่งมาจากสื่อมวลชน เช่น โทรทัศน์ ,วิทยุ , ภาพยนตร์ , หนังสือพิมพ์ ฯลฯ สื่อมวลชนเหล่านี้นำเอาความคิดและเรื่องราวต่างๆเกี่ยวกับเพศมาเสนอผู้ใหญ่และเด็กพร้อมกัน โดยไม่ได้มีมาตรการป้องกันการรับรู้เรื่องเพศที่เกินอายุสมองของเด็ก เด็กจึงถูกยัดเยียดความรู้ด้านต่างๆ ในเรื่องเพศเป็นอันมาก (อภาพร สุขาวศ์ ,2519 : 4 อ้างถึงใน ศักดิ์ชัย ศรีสอน : 2533)

หากมองในแง่ดีสื่อหนังสือใบิ เป็นสื่อที่ทำให้ผู้รับสารหลุดพ้นไปจากโลกของความเป็นจริงที่เคร่งเครียด และยุ่งเหยิงกับเรื่องในชีวิตประจำวัน เข้าทำนองใช้สื่อเพื่อความผ่อนคลาย (ESCAPIST MEDIA) นั่นคือสื่อช่วยให้เขาและเธอสามารถสร้างฝันและจินตนาการทางเพศได้ จนในที่สุดก็จะบรรลุนิยามความต้องการด้วยตัวของตัวเอง

แต่ถ้ามองในทางตรงกันข้าม มันจะกลายเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องถกเถียงกันนั่นคือ การหวั่นเกรงกันว่าสื่ออาจมีอิทธิพลต่อวัยรุ่นที่อาจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการอยากลองทำอย่างที่ไม่สมควร อาจทำให้วัยรุ่นใจแตกและเสียตัวก่อนถึงวัยอันควรและยิ่งกว่านั้นในยุคที่โรคเอดส์กำลังระบาด เรื่องที่น่าเสียดายที่สุดของชีวิตก็อาจเกิดขึ้นได้หากติดโรคที่ว่านี้

สาเหตุประการหนึ่งที่ทำให้ผู้รับสารมวลชนมีความต้องการเปิดรับสื่อมวลชนที่เสนอเรื่องราวทางเพศ ก็เพราะเรื่องเพศถือเป็นเรื่องต้องห้าม (TABOO COMMUNICATION) หรือสิ่งปกปิดในสังคม การพูดคุยกันเกี่ยวกับเรื่องเพศอย่างเปิดเผยเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงกระทำ (EVERETT M ROGER , 1973 : 70) ฉะนั้นมวลชนจะหันมาพึ่งพาสื่อชนิดนี้ในยามประสบปัญหา และเมื่อต้องการข้อมูลข่าวสาร รวมทั้งความบันเทิงทางเพศ และสื่อมวลชนที่นำเสนอเรื่องราวทางเพศนี้ก็จะทำหน้าที่ให้การพึ่งพาและตอบสนองความต้องการดังกล่าวให้กับมวลชนผู้เปิดรับ (กิตติ กันภัย : 2535)

ดังนั้นจึงไม่มีใครปฏิเสธได้ถึงอิทธิพลของสื่อ ซึ่งเชื่อกันว่า อย่างน้อยก็มีในระดับหนึ่ง โดยสื่ออาจเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความต้องการทางเพศแล้วถ้าหากระบายออกปรากฏออกมาในรูปแบบของการใช้บุคคลอื่นเป็นที่ระบายคงไม่ก่อให้เกิดผลดีต่อสังคม เพราะนี่อาจเป็นที่มาของโสเภณี ปัญหาข่มขืน อาชญากรรม ปัญหาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เป็นต้น (กฤษณ์ ทองเลิศ , สื่อมวลชนการเมืองและวัฒนธรรม : 2539)

สมมุติฐาน

1. ประเภทของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กับการอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศของเด็กวัยรุ่น
2. การเปิดรับสื่อหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศของเด็กวัยรุ่นมีความสัมพันธ์กับทัศนคติต่อเพศสัมพันธ์

นิยามศัพท์

การเปิดรับ หมายถึง ปริมาณความถี่ในการรับข้อมูลข่าวสาร จากการอ่าน การฟังและการดูหรือชม ในงานวิจัยชิ้นนี้จะหมายถึงปริมาณความถี่ในการอ่านหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่น

หนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นที่มีเนื้อหาทางเพศ หมายถึง หนังสือการ์ตูนที่แปลคำบรรยายมาจากต้นฉบับภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีวางขายตามแผงหนังสือทั่วไปแต่จะแตกต่างจากหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นธรรมดาคือเนื้อหาของหนังสือการ์ตูนญี่ปุ่นประเภทนี้จะเน้นหนักไปในทางเรื่องราวที่เกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์กันของผู้หญิงและผู้ชาย

เด็กวัยรุ่น หมายถึง เด็กที่มีอายุระหว่าง 13 - 19 ปี แต่ในงานวิจัยชิ้นนี้เน้นที่จะทำการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 14 - 17 ปี เพียงเท่านั้น

ทัศนคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งจะเป็นความคิดในทางที่เป็นบวก หรือความคิดในทางที่เป็นลบก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับค่านิยมของบุคคลและประสบการณ์ทางสังคมที่ฝังรากลึกอยู่ ซึ่งทัศนคติหรือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่างๆซึ่งในงานวิจัยชิ้นนี้ได้แบ่งออกได้เป็น 3 ลักษณะคือ

1. ความรู้สึกในทิศทางที่เห็นด้วยมาก เป็นการแสดงออกในลักษณะของความพึงพอใจเห็นด้วย ชอบ หรือสนับสนุน ในงานวิจัยชิ้นนี้ตัวอย่างทัศนคติในทิศทางที่เห็นด้วยมากคือ ชอบในเรื่องของเพศสัมพันธ์ หรือเห็นว่าการมีเพศสัมพันธ์กันระหว่างหญิงชายที่ยังไม่ได้แต่งงานกันเป็นเรื่องธรรมดา ไม่เสียหาย เป็นต้น

2. ความรู้สึกในทิศทางที่ไม่เห็นด้วย เป็นการแสดงออกในลักษณะของความไม่พึงพอใจ ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบและไม่สนับสนุน ในงานวิจัยชิ้นนี้ตัวอย่างของทัศนคติในทิศทางที่ไม่เห็นด้วย เช่น เกลียดการหุดคุ้ยกันในเรื่องของเพศสัมพันธ์ และมีความรู้สึกที่เพศสัมพันธ์เป็นสิ่งที่น่ารังเกียจ เป็นต้น

3. ความรู้สึกที่เป็นกลาง เป็นการแสดงออกในลักษณะกลางๆคือไม่มีความเห็นว่าพอใจหรือไม่พอใจ ในงานวิจัยชิ้นนี้ตัวอย่างของทัศนคติที่เป็นกลางเช่น ไม่มีความคิดเห็น เป็นต้น

เพศสัมพันธ์ พฤติกรรมทางเพศที่แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น การสำเร็จความใคร่ การสืบพันธุ์หรือการร่วมประเวณีกันระหว่างเพศหญิงและเพศชาย รวมไปถึงจนถึง การคุมกำเนิด และความรู้ในเรื่องโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น เอดส์ และ กามโรค เป็นต้น